Heemkunde, familiekunde, musea, archieven (Oost-Hageland)

Oppidum

De heemkundige kring van Halen werd opgericht in 1975. In 1989 werd er een kerkdorpkern Halen opgericht met als bestuursleden A. Moors, R. Roosen en de jonge historicus K. Verhelst. Er bestond sinsdien een tijdschrift (Halense brieven met een laatste nummer in 2001), er is echter geen website. Karel Verhelst heeft momenteel een professioneel leven als bibliothecaris in Hasselt. Het werkgebied beperkte zich tot de prefusiegemeente Halen.

Gemeentearchieven

Bepaalde aktes zijn te consulteren in het stadhuis (www.halen.be).

Op de gemeentelijke website van Geetbets lijkt er geen verwijzing te zijn naar een archief. Meer info over bv. het modern kerkarchief van Geetbets kan men vinden op www.archiefnet.be.

In Kortenaken is er geen verdere info beschikbaar over een archiefwerking, er bestaat ook geen heemkundige kring.

Museum De Reinvoart

www.reinvoart.com, Hagelandstraat 1/3, Loksbergen (Halen)

Het museum is opgericht in 1985 als Hagelands volkskundig streekmuseum. Er is ook een oude dorpsherberg. Voorzitter is L. Vandingenen, secretaris is Jozef Veulemans.

Museum Slag der Zilveren Helmen

www.slagderzilverenhelmen.be, museum@slagderzilverenhelmen.be, Rotemstraat 14, Halen

Dit museum herbergt een rijke collectie over de Eerste Wereldoorlog en wordt uitgebaat door de familie Stroobants.

Heemkring Sint-Jansdal Zelem

www.heemkringzelem.be, info@heemkringzelem.be

Bij de websitelinks wordt verwezen naar de fotocollectie van George Das over Zelem. Er is blijkbaar ook een collectie over Doel. (www.dasgeorges.be, georges.das@skynet.be)

Sinds 1993 is er een documentatiecentrum in het oude gemeentehuis van Zelem met allerlei boeken, publicaties, bidprentjes, … i.v.m. Zelem.

Voorzitter is Karel Rymenn, sectretaris is Bart Das.

Er werden al heel wat publicaties verzorgd zoals Zeelhem in de Groote Oorlog, Straatnaambetekenis te Zelem, … Op de site wordt er niet verwezen (?) naar een tijdschrift of jaarboek. Er blijkt toch een jaarboek te bestaan (Ons Zelems Erfgoed), wat is af te leiden uit verschillende vermeldingen op Google.

Onder de rubriek Genealogie is bv. het bevolkingsregister van 1846 te raadplegen en een fotocollectie Ons Zelems erfgoed, met uitgebreide uitleg.

De rubriek Geschiedenis behandelt verder o.a. Zeelhem en de Groote Oorlog; Betekenis en oorsprong van de topografische benamingen in Zelem; Adela, moeder van Sint-Trudo, oorsprong in Zelem; Betekenis en oorsprong van de straatnamen in Zelem; Onze geschiedenis in een notendop, …

De rubriek Betekenis en oorsprong van de straatnamen in Zelem geeft telkens de locatie (met foto's, de oude benamingen, een oud kaartje (1988) en een mogelijke verklaring). Er werd samengewerkt met prof. Dr. F. Claes (KULeuven). Enkele namen zijn Eksterhoek, Galgebergstraat, Gennepstraat (Gheenipe (1312), terug te brengen tot gan+ap+ja, met apa een waternaam, en gan een samenvloeiing van beken). <Dit komt ook overeen met de Gallische woordverklaring uit 'gand'=samenvloeiing van rivieren en 'aban'=rivier).>

In de inleiding wordt er ook verwezen naar een Keltische en Oudgermaanse oorsprong.

De naam Zelem wordt in 1114 als Salechem geschreven bij M. Gysseling. Hij verwijst naar het Germaanse sali (=uit één ruimte bestaand huis) en haim (=woning). Andere bekende toponiemen zijn Bruul, Bakel, Hus, de burcht van Zelem, …

<De Gallische woordverklaring leidt tot 'sale'=nobel –zie Salegem in Vrasene- en 'hem'=huis>

Oost-Brabant

Het heemkundig tijdschrift Oost-Brabant werd uitgegeven vanaf 1951 door de Koninklijke Oost-Brabantse Werkgemeenschap. Er is verder weinig informatie hierover te vinden.

Website Vilters-Vanhemel

www.vilters-vanhemel.be geeft informatie voer Zelemse bezienswaardigheden met meerdere detailrubrieken over bv. het Sint-Jansbergklooster, de schansen van Zelem, het Loboskasteel, de kerken,… met telkens heel wat teksten en foto's.

In Zelem Historisch zijn enkele werken over Diest te downloaden, ook Een archeologische evaluatie en waardering van de verdwenen kerk van Zelem, Historische oogopslag op het voormalig Kartuizersklooster te Zelem,…

De auteurs geen verder ook historische informatie per tijdvak met specifiek een link naar Zelem. Eric Vilters en Eveline Vanhemel zijn ook bestuursleden van de Zelemse heemkring.

In Zelem-Geografisch heeft men het over de algemene geografie van Zelem, een omschrijving van specifieke natuurgebieden, het verdwenen grondgebied van Zelem,…

Limes Gatia

www.limesgatia.be

De geschiedkundige en genealogische kring Limes Gatia werd opgericht in 1985. Aanleiding was de organisatie van een lessenreeks door Guido Van Gansewinkel, de latere voorzitter. De kring geeft vanaf 1992 een tijdschrift uit en heeft als werkterrein de prefusiegemeenten Geetbets, Rummen en Grazen. Er werden ook verschillende boeken uitgegeven. Bij de 25ste verjaardag werd het heemkundig g-museum opgericht dat gehuisvest werd in het gerenoveerde linkerdeel van de oude gemeentelijke jongensschool (nu gemeentehuis).

Hoofdredacteur van het tijdschrift is Guy Leus[1], auteur van het boek De heren van Bets. In 2010 waren er een 100-tal leden. Er werd ook meegewerkt aan de 925ste verjaardag van Rummen in 2003 en de 850ste verjaardag van Geetbets in 2006.

[1] Guy.leus@skynet.be

Limes betekent grens (tussen graafschap Loon en hertogdom Brabant) en Gatia is de oudste benaming voor de Gete.[2]

Bij de boeken noteren we zoal G. Leus, Ontsluierd, 1996 (100 jaar zusters van de Christelijke Scholen in Geetbets), G. Leus, Vleugels gebroken in den hemel-Luchtoorlog 1940-1944 boven Geetbets, 2010. Er bestaat ook een inhoudsindex op het tijdschrift. De laatste jaren wordt het accent gelegd op het uitgeven van boeken. De laatste jaargang van het tijdschrift is jaargang 21.

Herk-de-Stad

Ook Herk-de-Stad heeft een geschiedkundige kring: Geschiedkundige Kring Groot-Herk. In 2010 verscheen een nieuw boek met verschillende bijdragen, o.a. Donk, de kerk in het Verdronken Broek (A. Smeets).[3]

M. Van Stappen, oktober 2024, www.stap-brug.be

[2] Limes Gatia, 2010, P. 178.
[3] Limes Gatia, 2011, P. 135.